

Postoje k útoku v Sýrii se rozcházejí

V reakci na úder USA a jejich spojenců na cíle v Sýrii se sešla Rada bezpečnosti OSN. Spojenci prezidenta Asada akci označují za porušení mezinárodního práva. Čeští politici se na hodnocení situace neshodnou.

Spojené státy, Velká Británie a Francie v noci na sobotu 14. dubna zaútočily na cíle v Sýrii, které jsou spojené s vývojem a výrobou chemických zbraní. Útok byl reakcí na jejich údajné použití ve městě Dúmá, které do té doby ovládali povstalci proti režimu syrského prezidenta Bašára al-Asada. Podle Syrské organizace pro lidská práva (SOHR) zasáhla přibližně stovka raket typu Tomahawk tři výzkumná střediska – dvě v Damašku a jedno v oblasti Homsu.

Sýrie označila útok za agresi a porušení mezinárodního práva. Na stranu Asadova režimu se postavilo Rusko, jeho dlouhodobý spojenec. Velvyslanec Ruska ve Washingtonu Anatolij Antonov označil útok za urážku prezidenta Vladimira Putina. Sám Putin v soukro-

mém telefonátu s německou kancléřkou Angelou Merkelovou oprávněnost útoku zpochybnil.

Zásahu naopak vyjádřila podpora Severoatlantická aliance. Generální tajemník NATO Jens Stoltenberg v prohlášení uvedl, že intervence povede „ke snížení kapacity syrského režimu vést chemické útoky proti svému lidu.“

Bombardování si podle informací syrské státní televize vyžádalo tři zraněné. Donald Trump označil úder za „perfektně provedený“ a poděkoval Britům a Francouzům za podporu. Podle francouzské ministryně obrany Florence Parlyové byli Rusové na útok předem upozorněni.

V sobotu večer se na žádost Ruska uskutečnilo mimořádné jednání Rady bezpečnosti OSN. Její členové zamítli ruský návrh rezoluce, který odsuzoval nálety v Sýrii. Americká velvyslankyně Nikki Haleyová na zasedání prohlásila, že Spojené státy jsou připraveny v reakci na další chemický útok znovu zaútočit.

Američané se spojenci zaútočili na syrské cíle raketami Tomahawk

Foto: Bašár al-Asad vlastním Canonem

Zuckerberg vysvětloval, Zuckerberg se omlouval

Počátkem dubna se zakladatel největší světové sociální sítě Facebook zpovídal americkým kongresmanům. Kvůli skandálu kolem úniku a zneužívání dat uživatelů byla na slyšení upřena velká pozornost a očekávání. Zuckerberg ho však ustál. Ačkoliv působil poněkud roboticky, byl dobře připraven a odpovědně a pokorně. Naproti tomu někteří senátoři překvapili neznalostí problematiky a nekompetentními dotazy. Zuckerberg uznal své osobní pochybení a neustále zdůrazňoval společenskou odpovědnost, ke které se hlásí. Uvedl také na pravou míru obecně zažitý mýtus o tom, že Facebook prodává data uživatelů dalším společnostem. Data uživatelů podle něj pro reklamu spravuje a optimalizuje pouze Facebook, inzerenti se k nim nedostanou.

Na Zuckerbergovo vystoupení nečekali pouze znepokojení uživatelé, ale především také akcionáři. Poté, co vyšlo najevo zneužití dat uživatelů, se akcie propadly o 11 procent, nejvíce od vstupu na burzu. Jisté vystupování zakladatele však trh přesvědčilo a po jeho výkonu akcie zažily naopak nejvyšší denní růst od vstupu na

burzu, 4,5 procenta. Na tom Zuckerbergovi nezáleží pouze kvůli zachování dobrého jména společnosti, ale především proto, že sám vlastní 11 procent akcií v hodnotě více než 70 miliard dolarů.

Kromě amerických zákonodárců se ochranou dat uživatelů budou zabývat také ti evropští. Několik desítek europoslanců v čele s předsedou Evropského parlamentu Antoniem Tajaním vyzvalo Zuckerberga, aby se dostavil i do EP, aby zodpověděl jejich dotazy. V otevřeném dopise zdůraznili, že zastupují více než půl miliardy občanů a existuje podezření, že k ovlivňování voleb pomocí Facebooku docházelo i ve státech EU. Mezinárodní ústředí společnosti navíc leží v Irsku, členském státu EU. Facebook nabídl účast Joela Kaplana, viceprezidenta společnosti, odpovědného za mezinárodní otázky, což Tajani odmítl s tím, že je „absolutně nezbytná“ osobní přítomnost samotného Zuckerberga. Ten na veřejný dopis nereagoval a k návštěvě tak možná nedojde. Evropský parlament totiž nemá žádné zákonné prostředky, jak ho k návštěvě přinutit.

SIMON GEIST

Komunistické paradoxy

Strana sídlící v ulici Politických vězňů působí na české politické scéně už téměř 29 let. Za tu dobu se v čele KSČM vystřídal čtyři předsedové. Ten současný, Vojtěch Filip, je ve funkci od roku 2005, kdy stranu převzal po Miroslavu Grebeníčkovi, který komunisty vedl dvanáct let. Právě Filip musí řešit aktuálně největší problémy českých komunistů, především odliv voličů. Ti se podle průzkumů nejčastěji uchylují k hnutí ANO a SPD. Druhým problémem je stárnutí členské základny. Věkový průměr členů je 77 let a noví přibývají jen zřídka.

Tyto dva faktory pak nejspíše minulý rok zavimily nejhorší volební výsledek KSČM od sametové revoluce. V říjnových sněmovních volbách získala strana pouhých 7,76 % hlasů a 15 mandátů. Paradoxně jsou ale komunisté v tomto volebním období blíže vládě než kdy dříve, o jejich toleranci vlády hnutí ANO s možnou účastí ČSSD už se mluví dlouho. „Nejednáme s oligarchou, ale s vítězem voleb,“ odmítá Filip poukazování na rozdílnost politického smýšlení komunistů a hnutí ANO.

Od neúspěšných voleb je ale KSČM čím dál rozpolcenější. Takzvané „liberální křídlo“ reprezentované místopředsedou Jiřím Dolejšem a europoslankyní Kateřinou Konečnou, zatím stojí za svým předsedou, po změně tak volá především „stalinistické křídlo“. Za něj se o post předsedy uchází místopředseda Josef Skála, podporovaný podobně ideově založeným předsedou Mandátového a imunitního výboru Stanislavem Grospičem.

Na sjezdu konaném 21. dubna v Nymburce, na který jako první porevoluční prezident dorazil Miloš Zeman, se tak nebude rozhodovat pouze o toleranci vlády, ať už bude její složení jakékoliv. Diskutovat se bude také o osudu strany, která buď může pokračovat ve svém současném směřování, nebo myšlenkově definitivně zůstat v 50. letech.

TOMÁŠ TRNĚNÝ

Nazar! Letos již čtvrtstoletí!

Vyjednávání o nové vládě pokračují

Od říjnových voleb do Poslanecké sněmovny uběhlo již téměř půl roku a Česká republika stále nemá stabilní vládu s důvěrou. O vzniku nové vlády, která by důvěru sněmovny mohla získat, naposledy jednal šéf vítězného hnutí ANO Andrej Babiš předminulý čtvrtek s vedením ČSSD. Jednání nakonec z důvodu personálních neshod v otázce obsazení postu premiéra, či ministrů vnitra a financí skončilo neúspěšně.

„Byla tady příležitost sestavit stabilní vládu, která měla šanci získat důvěru Poslanecké sněmovny. Nicméně dnes hnutí ANO tuto šanci odmítlo,“ prohlásil na tiskové konferenci předseda ČSSD Jan Hamáček po zhruba dvouhodinové schůzce s čelními představiteli hnutí ANO. Hamáček dále uvedl, že sociální demokraté chtěli ministerstva vnitra a financí, neboť je

odmítl i předseda Pirátů Ivan Bartoš, který preferuje spíše politické řešení.

Prezident Miloš Zeman bombardován odsoudil. Označil ho za „kovbojskou akci“ a „debilitu USA.“ Premiér v demisi Andrej Babiš v pondělním prohlášení s akcí spojenců souhlasil. „Útok má odstrašit od používání chemických zbraní. Nicméně si myslím, že Evropa udělala chybu, když ten region

v souvislosti s trestním stíháním Andreje Babiše považují za zásadní. ANO však tyto požadavky odmítlo akceptovat. „Byli jsme ochotni udělat celou řadu kompromisů tak, aby vznikla fungující vláda. Když se ukázalo, že není možné sestavit vládu bez účasti Andreje Babiše, tak jsem hnutí ANO navrhl, že vláda bude bez předsedů politických stran, což ANO zamítlo,“ podotkl.

Vedení ČSSD se tak rozhodlo jednat ukončit. Andrej Babiš se poté sešel s prezidentem Milošem Zemanem, který jej na lánské schůzce vybědl, aby o sestavení nové vlády vyjednával s hnutím SPD Tomia Okamury a KSČM. Možnou spolupráci s těmito uskupeními však odmítla řada regionálních představitelů ANO, a tak se výbor hnutí minulý týden rozhodl vrátit k jednání se sociálními demokraty. Vyjednávací

přenechala politickému vlivu Turecka, Ruska a Íránu,“ řekl.

V reakci na tento chemický útok Bašára al-Asada proti vlastnímu obyvatelstvu navrhl francouzský prezident Emanuel Macron odebrat syrské hlavně státu Řád čestné legie. Ten Asadovi před sedmnácti lety udělil tehdejší prezident Jacques Chirac.

ONDŘEJ SVOBODA, MAREK TOMANKA

týmy ČSSD a ANO se tak krátce sešly v pondělí večer. „My přijali nabídku pana Babiše a jeho kolegů, abychom se setkali,“ uvedl první místopředseda ČSSD Jiří Zimola. Dále také poznamenal, že si chtěli vyslechnout důvody, proč by na další rozhovory s ANO měli přistoupit. Definitivní rozhodnutí o návratu k jednání potom bude muset zítra posoudit předsednictvo strany.

Ostatní politické strany, které se na podzim do Poslanecké sněmovny dostaly, pak ke vzniku nové vlády a ochotě se na ni podílet, přistupují různě. TOP 09, Piráti a ODS jakoukoliv spolupráci s ANO odmítají. Komunisté a SPD jsou naopak s hnutím ochotni jednat. ČSSD, KDU-ČSL i STAN přistoupí na vyjednávání za předpokladu, že by premiérem nově vzniklé vlády nebyl trestně stíhaný Andrej Babiš.

TEREZA ŠOLCOVÁ

Co závidět Miloši Zemanovi

„Ten film otevírá věčně lidské téma, téma závidění – tak odůvodnil Miloš Zeman v nedělním rozhovoru na Frekvenci 1 svoji oblibu Formanova Amadea a přešel tak, bez toho aby se jakkoli pozastavil nad smrtí slavného režiséra, přímo k tématu závidění samotné. Bez menších problémů si tak z oddechové otázky uhnětl prostor ke své již tradiční kritice českých novinářů a především komentátorů. U těch prý totiž poznal závidění nejsilnější.“

Vzhledem k formě tohoto textu by možná nebylo divu, kdyby se komentátor urazil. Faktem ale je, že závidět je na místě. Miloši Zemanovi se dá skutečně závidět ledacos. Podruhé vyhrál prezidentskou volbu, z vrcholu tak již nemá kam spadnout a nemusí se trápit s následky svých činů, navíc mu patová povolební situace přihrává značný vliv, a ten si tak může dovolit směřovat, kam se mu jen zlíbí.

Ostatně, který komentátor by netoužil prohlásit, že stanovisko Andreje Babiše k dění v Sýrii je méně důležité než jeho vlastní, aniž by se z Babišovy strany musel obávat jakékoliv odvety. Premiér v demisi mů-

že přece jen nadále potřebovat další „dobrou konverzou“ z jeho „spíže“, jak Zeman označil zásobu svých rad týkajících se sestavení vlády. Prezidentovo sebevědomí se očividně stalo tak záviděníhodným, že je díky němu schopen popsat americký útok na Asadův režim jako „kovbojský kousek“, a to i přesto, jak usilovně se snaží o oficiální setkání s Donaldem Trumpem.

Miloš Zeman si zkrátka nemusí brát servítky a takovou nevázanost mu my novináři, kteří jsme „nikdy nic nedokázali a jen kontentujeme práci druhých“, můžeme jedině závidět.

Nesmíme ale zapomínat na jeden zásadní prezidentův postoj, který bývá v současnosti přes všechny žerty opomíjen. Jedna ze Zemanových „dobrých konverz“ obsahuje jen páchnoucí rudou omáčku – nemá nejmenší problém s tím, doporučit premiérovi sestavení vlády s podporou komunistů. A to je v historii samostatné České republiky prvenství, které hlavě státu bude z demokraticky smýšlejících lidí jistě závidět jen málokdo.

ADAM DOKSANSKÝ

Uznávaný kardiochirurg i nadšený sportovec. Jan Pirk slaví sedmdesáté narozeniny

Je asi málo těch, kterým by jméno Jan Pirk nic neříkalo. Usměvavý muž s typickým motýlkem, který nosí i k lékařskému pláští. Proslulý český kardiochirurg a přednosta Kardiocentra IKEM, který patří ve svém oboru k těm nejuznávanějším na světě, v těchto dnech slaví životní jubileum.

Profesor Jan Pirk se narodil 20. dubna 1948 v Praze. Jeho otec, dědeček i pradědeček byli lékaři, pokračoval tak v rodinné tradici. Studium medicíny na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy dokončil v roce 1972, pak začal pracovat v nymburské nemocnici. Do pražského Kardiocentra IKEMu, jehož je dodnes přednostou, nastoupil roku 1974. Do devadesátých let absolvoval dvě dlouhodobé stáže v New Orleans a Dánsku. Roku 1991 provedl první transplantaci srdce.

Za svou kariéru provedl Pirk dosud přes sedm tisíc operací, ročně jich

uskuteční přibližně dvě stě padesát. Se svým týmem vykonává také bezkrevní operace, tedy takové, které nevyžadují krevní transfúzi. V rozhovoru pro Lidové noviny v roce 2008 uvedl, že tento pokrok byl možný díky Svědkům Jehovovým, kteří krevní transfúzi odmítají. Pirk se tehdy jako jediný uvolil operovat je bez transfúze.

Doktor Pirk je veřejnosti znám nejen jako špičkový kardiochirurg, ale také jako velký sportovec. Kondici potřebnou pro své povolání si nejčastěji udržuje běháním. Kondičně běhá téměř denně, několikrát uběhl maraton a dnes se pravidelně účastní půlmaratonu nebo závodu Velká kurtatická.

Jan Pirk sice slaví sedmdesáté narozeniny, ale svým aktivním přístupem k životu i práci je dokonalým příkladem toho, že věk je jen číslo.

ILONA HOBZOVÁ

Kardiochirurg Jan Pirk slaví sedmdesátiny.

Foto: archiv

Unikátní rozhovor s vesmírem

První rozhovor z kosmu natočila Česká televize 6. dubna s astronautem Andrewem Feustelem, který obíhá kolem Země na Mezinárodní vesmírné stanici ISS. Televizní přenos z vesmíru moderoval Daniel Stach a ČT ho odvysílala v Hyde Parku Civilizace v sobotu 14. dubna.

Krteček a Písně kosmické se dostaly do vesmíru díky jedné osobě. A tou je právě Andrew Feustel, jehož rodina má kořeny v České republice. Astronaut Andrew je v kosmu už potřetí a jako poslední člověk se dotkl Hubbleova teleskopu. Teď je na půlroční výzkumné misi na ISS, kde mimo jiné zkouší, jak jde pěstovat na oběžné dráze zelenina, například salát.

Pro rozhovor jsou z NASA nastavena striktní pravidla. Česká televize dostala maximální dobu spojení, tedy dvacet minut, a moderátor se ve studiu ČT musel hlásit určenými frázemi při navázání kontaktu s Hustonem. Přenos proběhl bez komplikací.

Ve studiu s Danielem Stachem byla i Indira Feustelová, manželka amerického astronauta. Po skončení přeno-

su se do debaty přidali z Montrealu jejich dva synové, Ari a Aden. Krteček ani Písně kosmické při vysílání nechyběly. Feustel jako třetí „českou stopu“ vzal do vesmíru obrázek měsíční krajiny od Petra Ginze. „Stejný obrázek vzal přede mnou do vesmíru Ilan Ramon na raketoplánu Columbia a tragicky přišel o svůj život spolu s celou posádkou. Chtěl vzít tenhle obrázek do vesmíru, a pak ho bezpečně vrátit domů, aby připomněl památku Petra Ginze a holocaustu v myslích lidí po celém světě. „A já chci Ilanovu misi dokončit a chci uctít památku Petra Ginze a šesti milionů lidí, kteří v té době také zemřeli,“ řekl Andrew a ukázal obrázek do kamery.

Na závěr krátkého rozhovoru se Daniel Stach zeptal astronauta, co by vzkázal českým divákům: „Jako vždycky bych chtěl hlavně poděkovat všem lidem v Česku za to, že sledují, co my tady ve vesmíru na vesmírné stanici děláme. Náš výzkum je úžasný. A myslím, že Češi moc dobře vědí, že mají velký podíl na vesmírném programu.“

BARBORA NAVRÁTILOVÁ

Dopad uprchlické krize na EU

Znalec evropského práva a předseda Soudního dvora Koen Lenaerts přijel již podruhé na pozvání studentského spolku Common Law Society do České republiky. V pondělí 16. dubna přednášel pro studenty i veřejnost na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Tématem jeho přednášky byl stále aktuální problém Evropské unie – uprchlická krize.

Koen Lenaerts vystoupil v rámci již tradiční akce Lord Slyn Memorial Lecture, která má připomínat památku bývalého soudce Soudního dvora Lorda Gordona Slynna, který navštívil fakultu v roce 1998. Této akci se každoročně účastní přední světoví odborníci na unijní, mezinárodní a srovnávací právo.

KATEŘINA MOTYČKOVÁ

Anticena Ropák roku se uděluje již 25 let

Ekologické hnutí Děti Země vyhlašuje anketu každoročně od roku 1993. Chce tím upozornit na mimořádně škodlivé a nebezpečné chování vůči životnímu prostředí. Výsledky letošního jubilejního ročníku budou zveřejněny 27. dubna.

Vznik ceny i její název podnítil známý dokumentární film Ropáci Jana Svěráka z roku 1988. Ten pojednává o zcela novém smyšleném živočišném druhu, ropáku bahnomilném, který dokáže přežít jen v průmyslově zdevastovaném prostředí severních Čech.

Prvního Ropáka za rok 1992 získal ředitel podniku Vodohospodářská výstavba Július Binder za „celoživotní zásluhy na totální náhradě podunaj-

ských ekosystémů PŘÍROPOU v podobě výstavby vodního díla Gabčíkovo“. Kromě čelních firemních představitelů jsou ale nejčastěji „oceňováni“ právě politici.

Sdružení ověřilo i bývalého prezidenta Václava Klause, který se ještě v pozici předsedy vlády zasloužil o finální rozhodnutí ohledně dostavby jaderné elektrárny Temelín. Současná hlava státu Miloš Zeman získal Ropáka v roce 2013 za podporu výstavby plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe. Již tradičně si anticenu odnášejí ministři průmyslu a obchodu. Exministři minulých vlád Janu Mládkovi (ČSSD) se jako zatím jedinému podařilo vyhrát anketu dvakrát po sobě v letech 2014

a 2015, a vysloužil si tak titul „veleropáka“. Ekologové své rozhodnutí zdůvodnili jeho snahami o prolomení těžebních limitů na severu Čech.

Vítěze vybírá více než stočlenná komise složená z ekologů, vědců, umělců a dalších významných postav veřejného života na základě návrhů veřejnosti. Zatím posledním laureátem se loni stal ministr dopravy Dan Ťok.

Spolu s Ropákem se od roku 1995 vyhlašuje i anticena Zelená perla o nejhlupejší výrok z oblasti ochrany životního prostředí. Celkem třikrát ji získal Václav Klaus, poprvé za výrok „Ekologie není věda. S vědou nemá nic společného. Je to ideologie“.

DOMINIKA VOĽČKOVÁ

Konference Equal Pay Day: bavme se o platech

Aby se roční platy žen a mužů vyrovnaly, musel by mít kalendářní rok ženy čtrnáct a půl měsíců. Rozdíl mezi příjmy žen a mužů v České republice dlouhodobě patří k nejvyšším v Evropské unii. Tématu se věnoval již devátý ročník konference Equal Pay Day – ŽENY SOBĚ, který proběhl 13. a 14. dubna v pražském Clarion Congress Hotelu.

Hosté konference jednali například o tom, kam jdou peníze vzniklé rozdílem v platech, a proč se o těchto investicích nemluví. Diskutovaly například vrchní státní zástupkyně Lenka Bradáčová, Sari Brody, globální ředitelka diversity a leadershipu IKEA Group, nebo česká Miss World Tatiana Gregor Kuchařová.

Program Equal Pay Day byl rozdě-

len do dvou dnů. V pátek se konala konference a v sobotu diskuse u kulatých stolů s vlivnými ženami.

Cílem akce bylo vyvolat veřejnou diskuzi o příčinách přetrvávajících rozdílů mezi platy mužů a žen ve srovnatelných pozicích a přinést ženám inspirativní vzory, které jim mohou předat zkušenosti, jak o platech vyjednávat.

PAVLA PROCHÁZKOVÁ

Stromovka zářila pro Světlušku

Ve čtvrtek 12. dubna se v pražské Stromovce uskutečnil další ročník charitativní akce Běh pro světlušku. Ten je součástí projektu nadačního fondu Českého rozhlasu Světluška, který dlouhodobě pomáhá dětem i dospělým se zrakovým postižením. Mezi další akce Světlušky patří například koncert Světlo pro světlušku nebo kavárna POTMĚ.

Běh byl jako každý rok doplněn o doprovodný program. Kromě stánků s občerstvením a možnosti si zároveň užít atrakce Matějské poutě přichází lákal především koncert skupiny Zrní, který se konal těsně před startem závodu. Účastníci si tak mohli zatančit nebo se před výkonem protáhnout.

Nevidomí se závodu účastnili za doprovodu průvodců. Ti byli vybráni z dobrovolníků a jejich hlavní úkol byl provést svého společníka trasou a při-

padně mu pomoci v náročnějším terénu.

Trasa běhu měla dvě varianty. Kratší, 2,5 km dlouhou trasu, si běžci mohli dobrovolně prodloužit na 4,5 km. Každý účastník na začátku závodu dostal batoh a čelovku a po celou dobu s ní svítil na cestu sobě i ostatním. Právě s tím souvisí také motto celého projektu Světluška, tedy přinést do

života nevidomých trochu světla.

Běh se již konal v Plzni a v Praze, v následujících dnech mají běžci možnost zúčastnit se akce v Brně, Olomouci a Jihlavě. Na vstupném se dosud vybralo přes dva a půl milionu korun, peníze teď poputují přímo na pomoc lidem se zrakovým postižením.

ALŽBĚTA SOUČKOVÁ

Tma.

Foto: archiv

Zemřel Miloš Forman, legenda světové kinematografie

Po krátké nemoci zemřel ve věku 86 let náhle v pátek 13. dubna filmový režisér a scénárista Miloš Forman, držitel dvou Oscarů. Od roku 1968 pobýval v USA. Mezi jeho nejznámější filmy patří Přelet nad kukaččím hnízdem, Amadeus či Lásky jedné plavovlásky. Dílo Miloše Formana se řadí k československé nové vlně.

Miloš Forman se narodil 18. února 1932 v Čáslavi. Rodiče mu zemřeli v koncentračním táboře, sám pak vyrůstal v domově mládeže a internátní škole pro oběti 2. světové války v Poděbradech. Na DAMU přijat nebyl, ale nakonec se šťastnou náhodou dostal na FAMU, kde studoval scénaristiku a dramaturgii. Spolupracoval například s režisérem Alfredem Radokem. Formanův první celovečerní film Černý Petr z roku 1963 získal mnoho zahraničních ocenění. Následoval snímek Lásky jedné plavovlásky, který dostal nominaci na Oscara. Roku 1967 Forman natočil film Hoří má panenko, který byl opět nominován na cenu Akademie. Ve světě měl tento film úspěch, ale v Česku popudil některé hasiče a funkcionáře, a tak skončil nadlouho uzavřen v trezoru.

Po srpnu 1968 Miloš Forman odešel do Ameriky, kde také zůstal natrvalo. Zde na sebe poprvé upozornil komedií Taking Off, která byla oceněna britskou akademií BAFTA za nejlepší režii. V roce 1975 natočil svůj nejznámější snímek Přelet nad kukaččím hnízdem, ve kterém si hlavní roli zahrál Jack Nicholson. Film si odnesl Oscara za nejlepší režii, film, hlavního herce, hlavní herečku a scénář. Další osm Oscarů pak získal o devět let později biografický snímek Amadeus natočený v Praze. Kromě nejlepšího režiséra a herce v hlavní roli byly oceněny i kostýmy, masky, zvuky nebo scénář. Mezi jeho další významné snímky patří například Lid vs. Larry Flint, Goyovy přízraky a muzikál Vlasy.

Miloš Forman přispěl ke slávě jak české, tak i světové kinematografie, ihned po jeho smrti mu projevilo úctu mnoho veličanů filmového průmyslu. V pondělí 16. dubna zveřejnila Martina Formanová na twitterovém účtu příspěvek, kde děkovala všem za kondolence a uvedla, že byl její muž podle svého přání pochován na hřbitově v americkém Warrenu.

NATALIE AKKADOVÁ

Ceny Akademie 1976. Zleva: Michael Douglas (nejlepší film), Miloš Forman (nejlepší režie), Louise Fletcher (nejlepší ženský herecký výkon), Jack Nicholson (nejlepší mužský herecký výkon) a Saul Zaentz (nejlepší film) Foto: archiv

Zlatá stuha ovázala vítěze

Výroční ceny byly tvůrcům literatury pro děti a mládež předány v pondělí 16. dubna v Centru současného umění DOX. Porota vybírala z celkem 35 titulů a rozdala 12 ocenění.

Cenu za beletrii pro děti si odnesl Petr Stančík za dobrodružnou knihu H2O a tajná vodní mise. Za beletrii pro mládež byla oceněna Olga Černá a její titul Ztracený deník profesora z Essexu aneb Podivuhodná zvířena. V kategorii překladů beletrie zvítězil David Petruš s původně anglickým Ztraceným princem Margarínem od Marka Twaina a Philipa Steada. S překladem knihy Warren XIII. a vševidoucí oko od americké autorky Tanií Del Rio u poroty uspěla Barbora Punge Puchalská.

Nejlepší knihou literatury faktu se stal titul Renáty Fučíkové Molière & 7 převyprávěných her v historických souvislostech. Jedná se už o druhý svazek z její řady Největší dramatici. Richard Podaný uspěl jako nejlepší překladatel výpravné obrazové encyklopedie Profesor Astrokokour – hranice vesmíru od Dominica Wallimana. Zlatou stuhu za ilustraci pro děti

získala Andrea Tachezy za Dům číslo 226 od Jany Šrámkové. Nejlépe ilustrovanou knihou pro mládež je Na útěku Marka Vadase s obrazovým doprovodem Daniely Olejníkové. Porota udělila i ocenění výtvarný počin roku, které získal Chrudoš Valoušek za ilustrace pro knihu Vojtěcha Maška Panáček. V kavárně DOXu byla také 4. dubna zahájena putovní výstava ilustrací nominovaných tvůrců. Po Praze se dostane do dalších českých, moravských i zahraničních měst.

Porota pro komiksovou část se rozhodla žádnou navrženou knihu nenominovat ani neocenit, protože žádná nedosahovala požadované kvality. Zvláštní cena za nakladatelský počin byla udělena nakladatelství Práh za knihu Franz Kafka – člověk své i naší doby. Autorem knihy je spisovatel Radek Malý, který působí jako docent na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Jeho titul doplnila o ilustrace Renáta Fučíková. Za celoživotní přínos dětské literatuře byla oceněna Dagmar Lhotová, autorka mimo jiné komiksu Kocoura Vavřince a jeho přátel.

JAN DLOUHÝ

Verdiho requiem pro nové svatovítské varhany

Opera Národního divadla uspořádala 12. dubna v katedrále sv. Víta na Pražském hradě benefiční koncert, jehož výtěžek půjde na stavbu nových chrámových varhan, na které zbývá Nadačnímu fondu vybrat ještě 15 z celkové částky 75 milionů korun. Opera Národního divadla se svým počinem stala dalším podporovatelem sbírky. Pod vedením dirigenta Jaroslava Kyzlinka zaznělo Requiem od italského skladatele Giuseppe Verdiho. Jako sólisté se představili Veronika Dzhioeva, Monika Fabiánová, Sung Kyu Park a Jiří Sulženko.

V průběhu večera měli diváci možnost si vedle dobrovolných příspěvků také adoptovat jednu z píšál nových varhan. Ty v současnosti vznikají ve Španělsku pod vedením stavitele Gerharda Grenzingu. Na jejich financování však stále chybí 15 z celkových

75 milionů korun. Podle mluvčí Nadačního fondu Svatovítské varhany nebude termín instalace varhan ohrožen, protože tento deficit bude vyrovnán pomocí dalších benefičních akcí, projektů i díky řadě významných sponzorů. Výše vybrané částky z benefičního koncertu dosud není známá.

Svatovítská katedrála se nástroje pravděpodobně dočká na konci roku 2019. „Umístěn by měl být na západní kruchtě pod rozetou, jak bylo při dostavbě chrámu ve dvacátých letech minulého století zamýšleno,“ dodává Ondřej Pávek, předseda správní rady Nadačního fondu Svatovítské varhany. Tím skončí téměř stoleté přechodné období, kdy jejich funkci nahrazovaly provizorní varhany z roku 1932, postavené na kruchtě v příčné lodi chrámu.

EVA KOBRLOVÁ

Americký animátor Gene Deitch představil v DOXu svou knihu Z lásky k Praze

Z lásky k Praze — tak zní název autobiografie amerického režiséra a producenta Gena Deitche, kterou sám autor představil v prostorách holešovického DOXu minulý čtvrtek. Po šesti úspěšných anglických vydáních se teď kniha dočkala prvního českého překladu. Autor popisuje knihu jako soubor postřehů a klíčových setkání v průběhu jeho pobytu v Praze, který se z původně zamýšlených deseti dní protáhl na více než šedesát let.

„Dlouho jsem zvažoval, jestli knihu vůbec psát. Byl jsem jen v roli pozorovatele,“ popisuje tvůrce okolnosti vzniku své knihy. Pro její sepsání se nakonec rozhodl s tím, že ji adresuje především americkým čtenářům. Prostřednictvím dojmů zprostředkovává cizincům obraz poměrů života v totalitě, s níž se mnozí seznámili jen okrajově.

Sám Deitch uvedl, že své první cestě

do Československa v roce 1959 příliš nakloněn nebyl. „Nechtěl jsem odjít do komunistické země ve střední Evropě. O životě v socialismu jsem věděl jen to, co hlásala mediální masáž mcarthismu.“

Do Prahy byl animátor vyslán na žádost amerického producenta Williama L. Snydera, který zde už tehdy několik let spolupracoval s českým studiem animovaného filmu Bratři v triku. Snyderova přislíbená pomoc s realizací Deitchových projektů byla konečně to, co tvůrce k odjezdu do Prahy přimělo. Původně měl smlouvu na deset dní, po příjezdu se ale seznámil s vedoucí studia Zdeňkou Najmanovou. S tou se pak oženil a do Ameriky se už nevrátil.

Deitch tvořil jak pohádky pro děti, tak alegorickou satiru pro dospělé. Během práce ve studiu Bratři v triku, kde domlouval například i natáčení seriálu Tom a Jerry, se setkal s hlavní-

mi představiteli české animace Jiřím Brdečkou nebo Jiřím Trnkou. S Adolfem Bornem pak vytvořil i první filmovou verzi Tolkienova Hobita. Deitchův krátký animovaný snímek Munro o malém chlapci, který je povolán do armády, vznikl také v Praze a v roce 1961 získal Oscara.

Za prvním českým překladem knihy Z lásky k Praze stojí nápad překladatelky Radky Smejkalové, která Deitche pro spolupráci oslovila. Česká verze se od svých předchozích šesti anglických liší hlavně tím, že neobsahuje pasáže detailně popisující tuzemské prostředí. Obohacená je naopak o příběhy a historiky ze zákulisí československého filmového průmyslu. Sám autor už práci na knize považuje za kompletní. „Tahle verze už je konečná,“ zhodnotil.

TEREZA GASTOVÁ,
ANETA ŠTOKROVÁ

Rozhovor vedl Petr Vizina

Foto: archiv

Koukalová rozdává zlost na všechny strany

Odvážně, upřímně a bez servítků. Česká biatlonistka Gabriela Koukalová včera pokřtila vlastní biografii s názvem **Jiná**. Přiznává v ní dlouholeté problémy s anorexií a bulimií, nešetří kritikou ani směrem k reprezentačním trenérům i dlouholetým kolegyním z týmu.

Je to podivně odcházení jedné z nejúspěšnějších českých sportovkyň. Do letošního – nyní už skončeného – sezony vůbec nenaskočila. Sužovaly ji bolesti lýtkových svalů. Přesto do poslední chvíle Koukalová živila naději na vysněnou účast na olympiádě, až v lednu definitivně oznámila: „Do Pchjongčangu neodletím.“ Pouze zlato pod pěti kruhy ji ve výčtu úspěchů chybí.

A s největší pravděpodobností už ho 28letá sportovkyně nikdy nezíská. „Nedokážu si představit, že se k reprezentaci vrátím,“ přiznala. „Jedině ve vlastním týmu.“

Životopis Koukalové už na pultech knihkupectví mohou fanoušci kupovat více než týden. Oficiální křest proběhl ale až včera v Museu Kampa. Vítězka ankety

Sportovec roku 2017 na ni pozvala desítky přátel, sponzorů a hrstku novinářů. „Bylo mi jasné, že si to někteří lidé budou brát osobně. Ale měla jsem pocit, že to, co jsem napsala, tak pochází ze mě,“ řekla na adresu kontroverzních výroků.

Mezi ostře kritizované patří partačka Veronika Vítková, společně s Koukalovou se staly juniorskými i seniorskými mistryněmi světa ve štafetě. „Navenek možná vypadáme jako dobrá parta. Ale do pohody měly poslední roky daleko. Někdy to byl spíš horor,“ píše Koukalová v knize. „S Veronikou už několik let nemluvíme. Mnohokrát jsem se snažila najít si cestu, ale ona nechtěla. Nebo jsem jí možná hledala špatně.“

Bez okolů popsala i zkušenost s juniorským trenérem Jindřichem Šikolou. Ten podle ní stojí za jejími problémy s poruchami příjmu potravy. Vše odstartovalo v sedmnácti, definitivně vyléčit se Koukalová měla až loni. „Třeba to nemyslel zle. Možná to bylo jen z nedostatku znalostí psychologie a práce s mládeží,“

řekla Koukalová. „Úplně dobře asi neodhadl, jak se chovat k dospívajícím holkám a co způsobí, když mladé závodnice řekne, že je tlustá jako prase. Jednou mi dokonce hodil jídlo do záchodu.“

Přesto v rozhovorech Koukalová přiznává, že kniha je z devadesáti procent pozitivní. A to i přesto, že v posledních dnech plnila titulní strany nejčtenějších periodik zejména negativními výroky. „Chtěla jsem otevřít téma, o kterém se vůbec nemluví,“ vysvětluje.

Smutné odcházení Koukalové trvá více než rok. Pohledná, úspěšná a vtipná sportovkyně patřila během posledních pěti let k biatlonovým symbolům, ideálům, ke kterému vzhlížely stovky mladých sportovců. Skvělými výsledky přitahovala tisíce fanoušků, právě ona je symbolem biatlonového boomu v Česku.

Nelze se však ubránit dojmům, že kdyby v její knize bylo o něco málo zlosti rozdávané na všechny strany, prodávala by se stejně dobře.

DAVID MRZENA

Gabriela Koukalová na knize **Jiná** pracovala s novinářem Martinem Moravcem.
Foto: Dan Materna, Mařra

„Tady hráči dozrávají trochu později,“ říká Záruba

Mistrovství světa hráčů do 18 let se letos koná v ruském Čeljabinsku a Mag-nitogorsk. Na otázky o turnaji odpovídal komentátor České televize Robert Záruba.

Trenér David Bruk na tiskové konferenci odtajnil širší nominaci a řekl, že má k dispozici všechny hráče, o kterých má zájem. Jak často se něco takového povede?

„Nepamatuji si, že by to někdy trenér řekl takhle jednoznačně. Ne vždycky trenéři řeknou, že jim něco v nominaci nevyšlo, že se s někým nedomluvili a ne vždycky je nutné to zveřejnit.“

Na loňském šampionátu jsme měli v týmu například Filipa Chytila či Martina Nečase, kteří pak v létě prošli draftem a zahráli si v NHL. Je i v letošním týmu takto nadějný hráč?

„Já mám pocit, že obecně pořád platí to, že tady hráči dozrávají trochu později. Těch vysoce postavených hráčů na draftu nemáme moc a když už je máme, tak to potom mají těžší s prosazením. Například Švédové a Finové se na režim v NHL

adaptují rychleji. U nás to tak úplně rychle nejde. Třeba Roman Hamrlík sice byl velmi kvalitní obránce, ale ze začátku měl v Tampě, která si ho vybrala, veliké problémy. A Patrik Štefan byl jako jednička snad největší zklamání v historii draftu. Ale pro nás to není až tak důležité. Český hráč se dokáže i z nižších draftových pozic prosadit a stát se rozdílovým hokejistou.“

V únoru se ve Spojených státech konal turnaj pěti zemí, kde česká osmnáctka ze čtyř zápasů vyhrála jediný a od Ruska dostala příděl 2:9. Může tento výsledek dopředu naznačit, jak se bude pro Čechy mistrovství vyvíjet?

„Turnaj se kryl s olympiádou, takže jsem neměl úplně čas to sledovat, ale myslím, že tam ještě nebyla ta aktuální sestava a třeba Američané tam určitě nebyli kompletní. Samozřejmě, když je to 2:9 a tým dostane takovou nálož, tak ta bezmoc tam možná někde uložená je a to se může později projevit.“

Ve skupině se český tým utká mimo jiné i s Francií, jejíž seniorská repre-

zentace se dostala z pozice hokejového otloukánka a dokáže vést vyrovnaný boj s každým soupeřem. Je to zlepšení vidět i na francouzské osmnáctce?

„Nevím, jaké tam mají hráče. Pravda ale obecně je, že se práce s juniorskými kategoriemi zlepšuje. Teď to třeba dokázali Švýcaři. Tam je to teď s osmnáctkou a dvacítkou mnohem lepší. Francii ta poslední generace dozrávala o něco později, tak jako u nás. Možná, že tam zlepšení bude, ale stoprocentně to tvrdit nechci.“

Kdo má letos podle vás největší šanci na mistrovský titul?

„Já nikdy netipuju. Ani u týmu, který si umím herně představit. Záleží, jak se to mistrovství rozehraje, jak se tam kdo ukáže. Možná ten tip trochu usnadňuje schopnost Kanady a Ameriky pracovat už v této věkové kategorii na profesionálním rozvoji hráčů, kteří jsou dříve připraveni na rychlý hokej. Mají také všechny dovednosti, které k tomu patří. Favorité jsou proto oba zámořské týmy.“

JIRÍ KÖHLER

V NBA začala vyřazovací fáze

V noci ze soboty na neděli 15. dubna začalo play off basketbalové NBA. Nastoupil i jediný Čech v soutěži Tomáš Satoranský, jehož tým Washington Wizards momentálně prohrává v sérii s Torontem Raptors již 2:0. Po návratu klíčového hráče Johna Walla byl pražský rodák odsunut na lavičku, ale přesto se mu dostává poměrně dost prostoru. Ve druhém zápase na palubovce strávil dokonce 15 minut, během kterých ale výrazněji nezazářil.

V ostatních sériích zatím nenastalo žádné překvapení a favorité potvrzují

svou roli. Nejlítejší boje se přitom vedou mezi celky, jež se umístily na čtvrtém a pátém místě tabulky.

Ve východní konferenci srovnal Cleveland druhým zápasem stav vůči Indianě na 1:1, a to hlavně zásluhou LeBrons Jamesa, který týmu přispěl účtyhodnými šestačtyřiceti body. Stejně skóre je po druhém střetnutí i mezi družstvy Oklahomy a Utahu, jelikož nováček Donovan Mitchell předvedl zejména na konci zápasu fantastický výkon a Utah tak tímto vítězstvím série srovnal.

KAREL TRSEK

Startuje dostihová sezóna, připravuje se i Josef Váňa

Josef Váňa st. se chce ve svých pětadešáti letech vrátit na dráhu Velké pardubické. Médii oznámil, že si nechá obnovit jezdeckou licenci, nic mu tak nebrání jet v dostizích letošní sezóny. Váňa doufá, že na podzim bude moci opět zažít atmosféru nejslavnějšího dostihu kontinentální Evropy.

Podmínkou pro obnovení licence, které se v dostihovém sportu zpravidla udílí na jeden rok, je potvrzení lékaře. A právě na zdravotním stavu bude Váňův případný start záležet nejvíce. „Chtěl bych, ale pravda je ta, že v práci minimálně tři koně denně jezdím. V práci to jde, v dostihu už bez té fyzické kondice je to horší a horší. Sám to cítím, když jedeme tři rychlé práce po sobě, že už se trochu víc zadýchám jak před lety,“ uvedl Váňa pro sever irozhlas.cz.

Pro Váňu by to byla již devětadvacátá Velká pardubická v sedle. Naposledy ji jel roku 2014 a na svém kontě má osm žokejských a deset trenérských vítězství.

Loňský 127. ročník vyhrál právě pod jeho vedením osmiletý valach No Time To Lose.

Dostihová stáj Josefa Váni má za sebou úspěšný rok a dozvuky loňské sezóny přesahují i do začátku roku letošního. Hnědák No Time To Lose byl totiž během galavečera, který se konal 7. dubna na pražském Žofíně, vyhlášen koněm roku 2017.

Česká sezóna byla letos zahájena na Velikonoční pondělí mítinkem v Lysé nad Labem. Na start se zde postavilo hned několik skvělenců ze stáje Josefa Váni, v prvním dostihu debutoval na překážkách valach Topography, do jeho sedla se posadil žokej Patrick Boekhout. Dalším startujícím byl Touch of Genius v sedle se žokejem Janem Vernerem. Tento hřebec se na dráhu vrátil po téměř roční pauze. Naposledy vyběhl při Derby-dni a ve Zlatém poháru získal 4. místo.

BARBORA SMOLIKOVÁ,
TEREZA ŠOLCOVÁ

Šlágry kola bez vítěze. Plzeň jen remizovala se Spartou

Náskok vedoucích fotbalistů Plzně se po 24. dějství znovu zmenšil, a to na pouhých pět bodů. Ve šlágry kola proti Spartě brzy prohrávali o dvě branky, ale díky dvěma povedeným rohům uhráli ve Štruncových sadech remízu 2:2.

Plzeň neměla za celé utkání ani jednu vyloženou šanci. K vyrovnání ji stačily pouhé dva rohy, které Sparťané nedůsledně bránili. „Na můj vkus to měli jejich hráči až moc jednoduché. Při bráně standardek hráči propadli,“ kritizoval

trénér Sparty Pavel Hapal.

Sparta už po 12. minutě vedla o dva góly, ale stejně jako ve většině předešlých jarních zápasů, vedení neudržela. V derby se Slávií ztratila dokonce náskok 3:0. „Ale tady byl rozdíl v tom, jak jsme odehráli druhou půli. Z naší strany byla slušná,“ zdůraznil Hapal.

Po snížení Radima Řezníka v 31. minutě pocítili plzeňští fotbalisté šanci na vyrovnání a Spartu až do konce první půle přehrávali. Když v 53. minutě vyrovnal Tomáš Hořava, místo dalšího útoku se

u domácích zvýšila nervozita. Útočníci Marek Bakoš s Michaelem Krmenčíkem neustále protestovali u sudího a vztekali se.

Ke konci utkání Plzeň pouze bránila, strachovala se o výsledek. Sparta byla mnohem aktivnější a nebyť nepřesné koncovky, vítězila by. „Dokázali jsme vyrovnat, to by nám mohlo strašně pomoci,“ poznamenal plzeňský kouč Pavel Vrba. Jeho tým z osmi jarních zápasů vyhrál jen ve Zlíně a po podzimu čtrnáctibodový náskok je pouze třetinový.

TADAŠ PODOLKA

Pozvedněte boty, Ricciardo vyhrál VC Číny

Sebastian Vettel během kvalifikace překonal traťový rekord a získal pole position. Ovšem v průběhu závodu kolidoval s Maxem Verstappenem a dojel osmý. Mezitím se Daniel Ricciardo několika skvělými manévry dostal do čela závodu a zvítězil.

Kvalifikace letošní Velké ceny Číny byla nanejvýš napínavá. Během svého posledního pokusu stanovil Kimi Räikkönen nový traťový rekord. Avšak chvíli po něm protnul cílovou čáru jeho týmový kolega Vettel, který zajel o 0,087 vteřiny rychlejší kolo. Do druhé řady se kvalifikovali

valy oba Mercedesy a třetí řadu zaplnily monoposty Red Bullu.

Během startu si Vettel pohlídal své postavení pronásledován Bottasem a Verstappenem, který během prvního kola poskočil na třetí příčku. Po první sérii pit stopů se do čela celkem pohodlně dostal Valtteri Bottas. Ve třicátém kole se navzájem střetly oba vozy Toro Rosso a na trať vyjel safety car. Po jeho odvolání začal šestý Ricciardo tlačit na své soupeře a předjíždět jednoho za druhým. Jedenáct kol před koncem se prodral až před vedoucího Bottase. Jeho kolega Verstappen si počínal podobně, ovšem při pokusu o předjetí Vettela do něj narazil a vysloužil si 10vteřinovou penalizaci. Vettel se kvůli poškození postupně propadal polem a jeho šance na solidní výsledek skončily.

Ricciarda a Bottase na podiu doplnil Räikkönen. Australský vítěz si opět neodpustil své již ikonické shoe, tedy pití šampaňského z vlastní boty.

MAREK HRON

Shoey v podání Daniela Ricciarda

Foto: archiv

Nymburk a Opava jsou v semifinále. O NBL se mluví i v zámorí.

Do semifinále podle očekávání postoupil Nymburk, když vyřadil Kolín poměrem 4:0 na zápasy. Opava smetla Olomoucko stejným poměrem, ale potřebovala k tomu kuriózně pět dnů. Dvě zbývající čtvrtfinále mezi Svitavami a Děčínem a mezi Pardubicemi a Ústím nad Labem jsou stále otevřené.

Svitavy si neví rady s bojovným Děčínem, který snížil stav série už na 2:3. „Nedovolili nám přiblížit se na lepší bodový rozdíl a utkání zcela kontrolovali,“ komentoval poslední klání svitavský kouč Lubomír Růžička. V dalším čtvrtfinále. Ústí nad Labem zatím překvapivě vzdoruje Pardubicím. Po čtvrtém zápase mají oba týmy na svém kontě shodně dvě vítězství.

Nymburk, neporažený tým základní části, se střel ve čtvrtfinálovém souboji s posledním nasazeným Kolínem. Favorit

v průběhu celé série nepřipustil jakékoliv pochybnosti o tom, kdo si jde pro postup. Těžil především z dřívě podkošové převahy a vyrovnanosti kádru.

Čtvrtfinále mezi Olomouckem a Ústím nad Labem ozvláštnil světový unikát – simulující rozhodčí. Olomoucký forvard Čohadarevič byl ve druhém utkání série nejprve vyloučen za údajnou inzultaci rozhodčího hlavou. Později se ale na videu ukázalo, že Čohadarevič se rozhodčího nedotkl buď vůbec, nebo jen lehce. Arbitr se stal okamžitě hitem internetu, a to i v zahraničí. Shaquille O'Neill, bývalý fenomenální basketbalista, ho zařadil do svého glosátorského zábavního pořadu Shaqtin' a Fool, mapujícího největší absurdity, které se v basketbalu přihodí. Utkání se nakonec dohrávalo až další den. Opavští v něm zvítězili, stejně jako v celé sérii.

TOMÁŠ KAZDA